

KUKÁTKO

ZPRAVODAJ XII. NÁRODNÍ PŘEHLÍDKY
INSCENACÍ HER PRO DĚTI
ČINOHERNÍCH AMATÉRSKÝCH
DIVADELNÍCH SOUBORŮ DOSPĚLÝCH
RAKOVNÍK 1993

4

Na pranýři ...

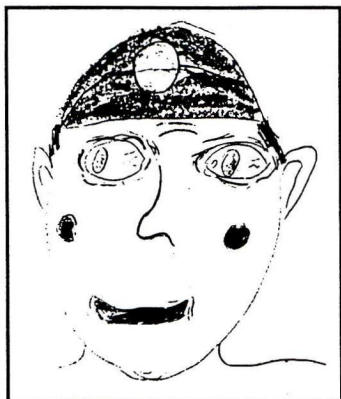
FILUTA PEPINO

Divadelnímu studiu D3 z Karlových Varů patřilo rakovnické sobotní dopoledne. Viděli jsme svěží a s chutí i talentem zahrané představení autorky Márie Křepelkové "Filuta Pepino". Ve hře jde o sérii čtyř příběhů, pojených prologem a ústřední postavou vykutáleného Pepina. Hlavní diskuzní otázkou inscenování této hry se stala otázka dramaturgická. Předloha se totiž svým prologem tváří dost ambiciózně. Pepino se zde hned úvodem vyhlašuje za filutu, za čiperu, který se nedokáže smířovat s nesprávnostmi a dovede s nimi bojovat svým vtipem a chytrostí. Aspiruje tedy od začátku na nositele sympatií diváka, je i osobitě vycílen. Toto deklarované právo však postupně přestává fungovat. Vyslovenému cíli nejvíce odpovídá příběh první. Postupně však tento cíl příběhy zatemňují a ztrácejí, mizí tím gradace celé inscenace (absentuje růst nápadů k napravování) a mizí i sympatie s ústřední postavou. Režie je přitom velmi nápaditá, dokáže jít často i nad vlastní text. Režisér zná svůj soubor i jeho možnosti a problémy, kterých dokáže plně využít k naplnění svého inscenačního záměru. Inscenace je vybavena i stylově čistými kostýmy a prostou, ale funkční scénou.

Svatopluk Skopal

A co na to děti?

Dětem jsme položili otázku: Jakou postavou byste chtěly být?

Většina chtěla být Filutou Pepinem, protože:

- byl tam hlavní osobnost, všechno to uváděl, byl pěkně zbarvený, měl pěkný kostým, pomáhal lidem, ale trestal příliš krutě, na všechny vyzrál, hrál na kytaru, dělal lumpárny, nejvíce pomohl své

ženě, kterou rozmazlila její matka, ale neměl ji mlátit sukovicí, protože za to, že byla líná mohla maminka.

A některé by rády byly manželkou knížete, protože:

- chtěl bych polykat vzduch a nemusel bych chodit do restaurace na jídlo, chtěla pomoci knížeti, aby nebyl chamtivý, byla hezká, chytrá, táhla to s Pepinem.

Z představení Filuta Pepino

Harmonogram dnešního dne

11.30 ZAKONČENÍ PŘEHLÍDKY
S VYHLÁŠENÍM VÝSLEDKŮ
A OCENĚNÍM NEJLEPŠÍCH VÝKONŮ
předsálí TD

Na pranýři ...

DIVOKÉ LABUTĚ

Včera jsme viděli představení Mladé scény z Ústí nad Labem. Pohádka Divoké labutě Václava Čtvrťky se stala pro režiséra Pavla Trdlu platformou k vytvoření velice poetické podívané. S použitím technických prostředků (luminiscenční světla, magnetofonové nahrávky i slovní atd.) i hudby se mu mnohé z tohoto zámeru podařilo. Je otázka, jestli tyto prostředky neměly být úměrnější a více temporytmičtější. Byla to jasná snaha také pomoci hercům. Je nutno říci, že jde o soubor sympatické skupiny mladých lidí. Nejvíce se to prokázalo na představitelce princezny, která svou bezprostředností a prostotou snad všechny diváky okouzila, přes mnohé herecké nedostatky. Nicméně je také nutné říci, že právě práce s herci u režiséra poněkud absentovala. Bylo by zřejmě dobré více se hrajícím nezkušeným mladým hercům věnovat. Je přece zcela jasné, že dominantní je na jevišti člověk, tedy aktér. Obě složky, herecká i poeticky technická by pak tvořily jednotlivý celek. Jestliže cítíme, že je mezi nimi jistá nerovnost, pak do další práce doporučujeme zamyslet se nad tím. Bylo by krásné, kdyby se herecký projev a "technická" složka, která zatím nejvíce tvoří poetiku pohádky, staly rovnocennými, aby obě vytvořily kontinuitu inscenace. Přesto přese všechno diváky inscenace jistě okouzila a byla vřele přijata.

Miloš Švarc

A co na to děti?

- děti byly okouzlené, velmi se jim představení líbilo
- velmi se líbili herci, "byli do toho vžití", nejlépe hrála královna a princezna
- hudba krásná, ale někdy hodně hlasitá
- sloužila k tomu, aby se mohly měnit postavy i scéna, aby se děti do hudby zaposlouchaly a nebrebentily, bez hudby by to bylo prázdný a suchý
- světla hezká, barevná, vytvářela kulisy - světlé kulisy, jiné kulisy nechyběly, scéna jasná, přehledná
- černé divadlo tam muselo být, přece by to nešlo jinak udělat - bylo kouzelné.

Děti velmi přesně určily, které vztahy byly v pohádce nejdůležitější: vztah královny a prince, vztah prince a princezny a vztah princezny a bratrů, který byl také pro většinu dětí nejsilnější.

Adam: "Kdyby mi šlo o život, myslím, že bych dokázal být takový jako princezna".

Dan, Ondra, Tereška, Petra by chtěli mít takové kamarády jako byla princezna, princ, kuchtík.

Z představení Divoké labutě

NÁŠ ROZHOVOR

Včera brzy ráno jsme byli svědky představení karlovarského "děčka" Filuta Pepino. V průběhu dne byl reportérem divadelní tiskové agentury zastižen režisér souboru Jiří Hlávka a náležitě vyzpovídan. Nyní vám tedy předkládáme, co jsme se dozvěděli na něho a na karlovarský soubor.

Jak se vám v Rakovníku hrálo?

Hrálo se nám velice dobře, bylo výborné publikum, prostředí tohoto komplexu je výborné.

Kdybyste měl srovnat přehlídku ve Vysokém nad Jizerou a rakovnickou Popelku?

To se vlastně vůbec srovnat nedá. Do Vysokého jezdím řadu let a je to pro mě osobně ideální prostředí pro setkání komediantů, kteří milují divadlo. Myslím tím jak divadlo, tedy barák, tak lidi, kteří to dělají. Je to takový týdenní divadelní zázrak. V Rakovníku jsme hráli dnes poprvé a jsme mile překvapeni možnostmi zdejšího prostředí. Velice se nám líbí péče o soubor i technika a všechno ostatní. Až přijedeme po desáté, či po patnácté budeme srovnávat.

Co Vás na Popelce zaujalo?

Jsem tu teprve den, ale první věc, která mě zaujala je vynikající návštěvnost na představeních. A pak mě zaujala ještě jedna věc. Všiml jsem si, že se tu objevují stejní lidé jako

na přehlídkách ve Vysokém, Hronově nebo na Femadu. To je znamení toho, že se Popelka dostává na úroveň těchto přehlídek a my si budeme v roce muset vyhradit další týden z dovolené. To je nejen můj názor, to samé si myslí i ostatní členové souboru.

Otázka ke hře. Kolikátá repríza Vaší hry se zde odehrála?

Byla to pátá repríza.

Co má "děčko" na repertoáru kromě hry Filuta Pepino?

Hrajeme pro dospělé i pro děti. Před dvěma lety zbylo z našeho souboru torzo sedmi členů. Tak jsme nacvičili Pepina, jsou připraveny Nepilovy Apokryfy z Éteru. Dál hrajeme hru jednoho herce Gogolovy Bláznovy zápisky (hraje Jiří Hlávka) a máme sestavený večer s názvem Dobrý večer s "děčkem".

Poslední otázka. Přijedete příští rok?

Velice rádi. Budeme mít nazkoušenou novou pohádku, půjde o autorské divadlo autora, o kterém se ve světě zatím mnoho neví - jmenuje se Jiří Hlávka.

Děkuji za rozhovor

-šaš-

Na pranýři...

MLHOU ZA ŠTĚSTÍM

Hra Veroniky Valíkové a Josefa Hejny MLHOU ZA ŠTĚSTÍM je inspirována atmosférou i motivy keltských bájí a ság. Zachovává jejich složený, lakonický styl i drsnost a nesmlouvavost přírodních i lidských zákonů. Hlavní předností této hry, která ji vyzvedá nad průměr současné dětské dramatiky je fakt, že její téma (to jest nutnost lidské vzájemnosti, přátelství a obětavosti) je beze zbytku vyjádřeno prostřednictvím příběhu, přehledného a dramaticky účinného.

Představení Divadelního shluku Dovejvrtky z Prahy však dramaticčnost i lidskou obsažnost tohoto příběhu nevyjádřilo. Plynulo v jednotném rytmu, bez akcentů. Jednotlivé situace se vytrácely bez point, důležité splývalo s méně důležitým a vztahy postav zůstávaly nejasné.

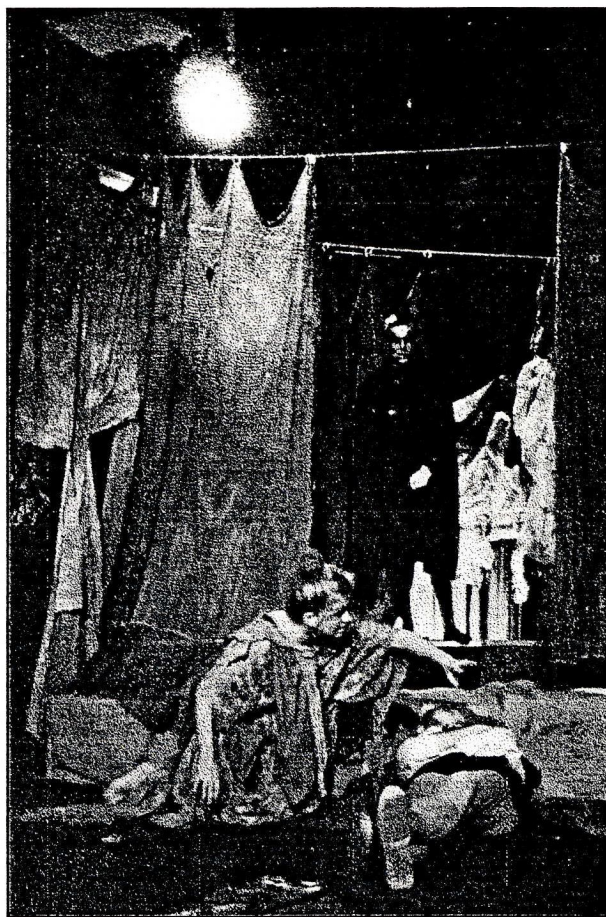
Celé představení budilo dojem příběhu jen vyprávěného, ne skutečně zdivadelněného prostřednictvím aktivního jednání plnokrevných živých lidí.

Alena Urbanová

A co na to děti?

- největší spor vznikl mezi dětmi o tom, koho měla Kristýnka ráda a kdo stál o ni více: Jakub nebo Richard? Jednoznačně se přiklonily k tomu, že Kristýnka by se měla lepší s Jakubem, protože:

- Jakub nechtěl vládnout a šlo mu víc o vzdělání, měl velkou úctu ke kytaře. Měl Kristýnku rád, ale ustoupil princí, protože cítil, že ho má Kristýnka raději.
- Richard byl namyšlený, chtěl vládnout celému světu a proto potřeboval meč, lidi ho nezajímali, ale pak se poučil.

Z představení Mlhou za štěstím.

KOLEGIUM SE USNESLO - - ZASLOUŽENEJ KOŘALA

(Divadlo) Kolegium pro udělování již inzerovaného titulu (a zároveň) kartičky "Zaslouženej KOŘALA" se jednohlasně usneslo na jediném a naprosto vyhovujícím kandidátovi.

Stal se jím herec Divadelního shluku Dovejvrtky Praha Saša Romaniuk, kterého jsme měli možnost vidět v sobotní hře Mlhou za štěstím. Činem, kterým se proslavil v našem kolegiu a kterým naprosto jasně předčil další kandidáty na titul, bylo podzimní koupání v Rakovnickém potoce, do kterého se rakovnickí boji vstoupit i v létě z obavy, aby se nerozpustili ve špíně vypouštěné z rakovnických továren.

Kolegium, jakož i naše redakce vítězi ze srdce blahopřeje a bude přítomna veřejnému předání ceny.

-šaš-

MÝTUS A DIVADLO

(dokončení)

Herectví v divadle pro děti je věc prostá jen zdánlivě. I v této oblasti, jako všude jinde, způsobil zlomyslný mýtus, falešné chápání specifiky divadla pro děti zmatek v teoretických pojmech i v praxi. I zde platí známý předsudek: jestliže nemůže umění herce směřovat k zachycení hloubky individuální psychologie, nemůže být uměním, ale jen jeho náповědou. Jen si vzpomeňme, jak vznikl realismus pro děti - dělám, že se dívám.

Říká se tomu vykreslení charakteru a protože je to děláno pro hlupáčky, kteří by náznak nepochopili, bývá kresba zvlášť důkladná. (Kde je Aristoteles se svým poznatkem, že herci nehrají proto, aby vyjádřili povahy, ale vystihují povahy při jednání skrze ně!) A takové vykreslení charakteru nesložitých pohádkových postav znamená, že se jejich jediný povahový rys zveřejňuje prostřednictvím každé repliky a každého gesta. Hádavá kmotra se s rukama v bok začne hádat, i když má jen slušně popřát dobrý večer. Bodré chlapisko oznámí bodře a s rozmáchlým gestem, že je k smrti unaven. S obzvláštní péčí se obvykle rozkresluje třaslavá senilita králů - otců, nafouklá důležitost různých komoří a rádců, koktavá hloupost čertů, nasčetenkrát už opsaných od Drdy, kreslí se hubatost, ufnukanost, roztomilost, neohrabanost i prostě veselé mládí jako takové. A kvete šarže. Nemusí být ani vázána na určitou dramatickou postavu. Mnohokrát jsme viděli herce, který měl za úkol jít "za sebe" a obstarat bezprostřední domluvu s dětmi v hledišti, jak úporně v každé větě vnu-

cuje svou autostylizaci. Taková šarže sebe sama je ovšem zvlášť protivná.

Stejně jako charakter postavy se pak zvnějšku kreslí i jejich vzájemné vztahy a situace. Pochopitelně, protože nic jiného nezbyvá. Takto vykreslené portréty jsou naprosto sterilní, z jejich setkání či srážky nic samo organicky nevyplyvá, všechno se musí předstírat.

A jsme u kořene. Herecké předstírání nesouvisí s různými metodami ztvárňování dramatické postavy, vyskytuje se ve všech, tedy i alternativních druzích divadla, není ani tradiční ani netradiční, z jedné strany Stanislavský a z druhé třeba Brecht ho shodně zavrhnou jako lež. A nejhorší je, že toto herecké předstírání před dětmi ukrývá to, co je pro ně nejdůležitější - vyzařování autentické herecké osobnosti. Je schována za "charakteristikou", za maskou, která se tím méně podobá životu, čím více se mu podobat chce. Co ta maska znamená, uhádnou děti okamžitě, dál však už na tom člověku není nic zajímavého. Zkušenost učí, že toto herectví se pravidelně uplatňuje tam, kde vůbec nepracovala dramaturgie, takže tyto ploché, monotónní a konvenční kresby věrně ilustrují všechny nedostatky textu. Přesto, že se inscenátoři upřímně snažili přiblížit se dětem, vznikne představení chladné, prázdné, neschopné vyprovokovat děti ke skutečné spolupráci. (Hlasité reakce, vyvolané vmlouvavou výzvou hosenou přímo přes rampu, touto spolupráčnou aktivitou ve skutečnosti nejsou.) A tak se pokleslá "realistická" kresba postav, vztahů a situací nutně obrátí proti vlastnímu záměru: vyhání z jeviště pravdu, nastoluje lež.

ADIEU, POPELKO!

Tři a půl dne Popelky utekly jako voda. Je tu neděle a závěr celého divadelního mihotání. Ještě poslední představení, vyhlášení výsledků a budeme se rozjíždět do svých domovů. Zůstanou vzpomínky, ale i nové plány, co a jak budeme příště realizovat. Za sebe mohu říci, že je mi vždycky tak trochu smutno, když nějaký divadelní festival končí. A s Popelkou je to dvojnásob, neb je v řadě těch našich společných setkávání v roce poslední. Sejdeme se zase až po Novém roce. Snad na Wintrově Rakovníku, v Třebíči, určitě na Hronově nebo ve Vysokém nad Jizerou. Než to však bude uběhne řada týdnů a proto jsem rád, že vás tu bylo tolik.

Děkuji všem, kteří pomohli, zařídili, organizovali, pobavili a potěšili tak, že Popelka byla opět fajn.

Děkuji a za rok určitě na viděnou.

Jaroslav Kodeš